

צ'בזטי מוזהר"ן

קמא

דף קיח.

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה רנד

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

ליקוטי

צדקה ולא יחסר כלל [א], וכן ע"י זה יכולים שיחיה להאדם מסירת נפש באמת, ואף על פי כן לא יזיק לו, וישאר בחיים :

רננ [ב] **דע** שמיעוט שינה, הוא ממעט תאוות ניאוף, כי יש אש באדם מתחלת התולדה, שמהאש הזה בוערין באדם כל התבערת' של כל התאוות. וגם כל האכילה ושתיה שנותנין להגוף, האש הזה הוא מכלה ושורף הכל. ועל ידי מיעוט שינה, האש הזה נחלש ואין לו כח לבעור, אך שמויזק לחמוח מיעוט שינה. וכן רבוי שינה, כשהאדם מכריח עצמו לישן הרבה, גם זה מחליש וממעט האש הנ"ל [ג], וגם זה מוזק להמות. רק כשאדם ישן במדה כראוי, אזי תאוות המשגל בתוקפה וכחה, כי לא נחלש האש הנ"ל: [הכל זה שמענו מתוך שיחותיו הקדושים, ותוכן כוונתו בזה לא ביאר היטב, אך כפי מה שהבנתי משיחתו, הכוונה שאין מועיל שום עצה למעט תאוות ניאוף ע"י איזה תחבולה, כי מוזק להמות. כי ה' אפשר להחליש התאוה ע"י מיעוט שינה או ריבוי שינה, אבל שניהם מוזיקם להמות. ע"כ **אין חכמה ואין עצה כנגד** [ד] זה, רק להתחזק להיות גבור לכבוש את יצרו, וה' יעזור לו למלך תאוה זאת מאתו :]

רנד [ה] **עינים** הם דברים עליונים וגבוהים מאד, והם רואים תמיד דברים גדולים ונוראים. ואם ה' האדם זוכה לעינים כשרים [ו], היה יודע דברים גדולים רק ממה שעייניו רואות, כי הם רואות תמיד, אך שאין יודע מה רואה. כמו למשל כשמעבירין דבר לפני עיני האדם בהעברה ובמהירות גדול, ואזי אין האדם יודע מה ראה, והנה אף שבשעה שהעבירו הדבר לפני עיניו, בוודאי ראה אותו בראיה גמורה, עכ"ז אין יודע מה ראה, כי אף שעייניו ראו הדבר בשלימות, עכ"ז מחמת המהירות לא ה' פנאי בכדי שיביא הראות להדעת שידע מה ראה. כי לידע הדבר שראה זה תלוי בדעת, ולזה צריך קצת זמן, שישהא קצת הדבר הנראה לפני עיניו, בכדי שיבוא ויושיט כח הראות להדעת את הדבר הנראה, כדי שידע בהדעת מה ראה, ומחמת המהירות לא ראה הדבר רק בכח הראות, אבל לא היה זמן להושיט הדבר להדעת, ועל כן אינו יודע מה ראה. וכן האדם רואה בעייניו תמיד דברים גדולים [והיינו מראות וחזיונות] אך שהוא כמו שמעבירין לפניו בהעברה בעלמא ובמהירות גדול, על כן אינו יודע מה ראה כנ"ל, [ז] והבן [ח]:]

רנה [ט] **כשהאדם** הוא מאמין בהצדיק בלי שום דעת, אפשר לו ליפול מהאמונה, כי מאמונה לבד אפשר ליפול, אבל אם יש לו גם דעת שמביין גם בהדעת, אזי א"א לו ליפול :

רנו [י] **שם אתה"** מסוגל על הים **"להכנע הגלים** [יא], והסוד (תחלים פט) **כשוא גליו אתה תשכחם** [יב].

רנג רנד רנה רנו רנז רנה נט ס

רנז [יג] (דברים כג) **כי תבוא"ש בכרם רעך וכו"י**. על פי מעשה וכו', שהניחה לו אמו צוואה שמי שאינו יכול לסובלו לא יניחנו להיות אצלו, ואם לאו יצטרך לעזר מהרחוקים על הקרובים אצלו וכו'. **י**אוויתבאר במ"א[יג] כי כשאוכל יותר מצרכו זה המאכל מוזק לו. כי כל דבר יש לו שורש שיש לו חיות ממנו, כגון הסמים יש להם חיות ממה שהאדם לוקח אותם לרפואה, וכן המאכלים יש להם חיות מזה שהאדם אוכל אותם ומקבל חיות מהם, מזה יש חיות להמאכלים. אבל כשאוכל יותר מצרכו אין לזה המאכל ממי לקבל חיות, מאחר שאין האדם צריך אליו, והוא דומה כאלו הניחו האדם לתוך כלי, שבוודאי^[כ] אינו מקבל חיות משם. וע"כ המאכל מבקש לו חיות להחיות עצמו ואזי הוא מוציא החיות של האדם ועי"ז הוא מוזק להאדם, ומחמת זה נצטרפין עמו אפי' שאר המאכלים ומוזיקם לו. וזה **ואכלת כנפשך שבועך**, לא יותר. וזה **ואל בליך לא תתן**, היינו שלא תאכל יותר מצרכך, שזה דומה כנותן לתוך הכלי מאחר שאין צריך לו כנ"ל :

רנה [כג] **כשיש** מחלוקת על האדם יכולי"ז להמות אותו מדרך הש"י ולהפילו ממדרגתו ח"ו. וזה שהתפאר דהמע"ה (תחלים קיט) **רבים רודפי וצרי, מעדותך"י לא נמיתי**, שאף שהי' עליו מחלוקת רבים, עכ"ז לא נטה מדרך הש"י [כד] :

רנט [כט] **כשאדם** מתבודד ומפרש שיחתו וצערו לפני הש"י, ומתודה ומתחרט על גודל הפגמים שעשה, אזי גם השכינה כנגדו מפרשת לפניו שיחתה וצערה ומנחמת אותו, כי כל פגם ופגם שפגם בנשמתו, פגם אצלה ג"כ כביכול. וזה בחי' (דברים כו) **את ה' האמרת וה' האמירך וכו'**. והיא מנחמת אותו שתבקש תחבולות לתקן כל הפגמים :

רס [קלא] **השם** הוא הנפש, כמ"ש בהתורה היכל הקודש ל"כנסם' נט) ע"ש. בבחי' **[כז] נפש חיה היא"י שמו** ע"ש. ויש בבחי' זו מסירת נפש: כי יש עשרה הרוגי מלכות שמסרו נפשם על קידוש השם^[כח] בשביל יהוד קוב"ה ושכינתו' כידוע, שעיקר היחוד ע"י מסירת נפש [כז]. והם ראו באותן הדורות, שא"א לתקן ולעשות יחודים למעלה כ"א על ידי נשמותיהם, ע"כ מסרו נפשם על קידוש השם [כז], כי כשהנפשות עולות למעלה ע"י מסירת נפש, אזי הם חוזרים להשכינה, כי משם יצאו, כי ישראל הם **חלק אלוה ממעל** [כח] ממש, שהם חלקי השכינה ממש, בבחי' **העמוסים מני בטן** (ישעי' מז) וכשהם חוזרים להשכינה, אזי השכינה מתפארת חזי במה ברא קאתינא לגבך [כט] (זוהר ויקרא יג). ואזי מתעורר השתוקקת' עליון ונעשה יחוד כידוע [כט]. ולפעמים בא לצורך זה הריגה ח"ו, שנהרגין ח"ו כמה וכמה נפשות מישראל, כדי שיהי' יחוד ע"י נפשותיהם העולות למעלה, כי לפעמים צריכין אל היחוד הרבה נפשות מאד חם ושלום, ע"כ בא הריגה ח"ו.

^[1] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו בדפדפ"ר צילום 58 T

^[2] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו מוהר"נ' בתקפא

^[3] * בראשית ב'

^[4] גם בדפדפ"ר תולדו- היא, ומתולדו – הוא (כלשון הפסוק)

^[5] גם בדפדפ"ר השם, ומתולדו- ה'

^[6] עיין ע"י חיים שער הכללים סוף פ"א. ובשער לט שליש אחרון של דרוש א ד"ה והנה בזמן חורבן

^[7] עיין שער הגלגולים סוף ח"א של הקדמה לו [דף רצה במהדורות תשמא ירושלים] ובספר הלכותים פרישת בראשית בחצי השני של פ"ג ד"ה ואמנם בזמן. ובשער מאמרי רשב"י פרישת פקודי סוף המאמר על דף רנד ד"ה גם נתבאר [דף קסו במהדורת תש"ט ירושלים]

^[8] לשה"כ באיוב לא ב'

^[9] גרסת זוהר חמי במאי ברא אתינא לקטך והפירוש ראה באיוב בן באי' לפיך

^[10] גם בדפדפ"ר תולדו- השתוקקת, ומתולדו- השתוקקות

^[11] עיין דעת תובנה פרק טו ועין חיים שער ט פ"א מ"ת ועיין ע"ח שער כט פ"ג שהמ"ן הם הבנים

^[12] ורמו לזה עיין ישעיהו מג א' ב' קראתי בשמך לי אתה. כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישתפך.

^[13] **עיין זוהר נח דף סט: ובמקדש מלך שם** [בספרים ישנים נדפס המקדש מלך בדף קפא.][ועיין פרפראות לחכמה על תורה זו ביאור זוהר המקדש מלך הנ"ל ומה שביאר עפ"י פע"ח שער הסליחות כוונת אתה גבור] עוד גם עיין שערי אורה שער חמישי ספירה שישית בחציו השני מבאר שם אתה. עוד עיין תשכחם פרש"י תשפילם.

^[14] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[15] מתולדו- תבא

^[16] בתולדו- וי'

^[17] בתקפא הוסיף כאן בסוגריים (עיין בסוף הספר שם יתבאר מעשה זאת) (וצ"ע כי לא נמצא שם), וכן העתיק בתולדו וגם שם לא נמצא בסוף הספר, ומתולדו נמחק וכתוב (וייתבאר במ"א)

^[18] בהוראת זקני אב"ש המעשה לא נדפס (ומה שנמסר בע"פ ראה בחי"מ השטניות אות פ) ומה שמספרים בע"פ אמר ראב"ן שאינו נכון. את הצוואה ציוותה אם רבינו לרבינו. ועיין שיש"ק ח"ג אות נב מה ציוותה. ועיין שיש"ק חדש ח"ג אות תרסט

^[19] מתולדו- שבנדאי

^[20] המשך הפסוק הנ"ל בתחילת התורה

^[21] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[22] מתולדו - יכולים

^[23] מתולדו - מעדותיך

^[24] שיחות הר"י ריג

תורה אור

תורה רנו

תהילים פט (י') אתה מושל בגאות תים בשוא גליו אתה תשבחם:

תורה רנו

דברים כי תצא כג (כה) כי תבא בפרם רעך ואקלף עינים כנפשוך שבועך ואל פלךך לא תתן: ס

תורה רנה

תהילים קיט (קנו) רבים רדפי וצרי מעדותיך לא נמיתי:

תורה רנט

דברים כי תבוא כו (יו) את יקוץ האמריך היום להיות לך יקוץ לאלהים וקלכת בדרךיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו: (יח) ויקוץ האמריך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו:

תורה רס

בראשית ב (יט) ויצר יקוץ אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו:

איוב לא (כ) ומה חלק אלוה

מפעל ונחלת שדי מפורמים:

ישעיה מז (ג) שמעו אלי בית יעקב וכל שארית בית ישראל העשסים מני בשן תשאים מני רחס:

^[1] משמע שאלהות בין הליקוים היא דבר מעל הטבע שע"כ זוכים עי"ז ללמעלה מהטבע.

^[2] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[3] גם בדפדפ"ר תולדו – התבערת, ומתולדו – התבערות

^[4] שבילי אמונה נתיב חמישי סוף השביל השישי ד"ה אמנם רבוי השינה

^[5] נוסף בתקפא

^[6] לשה"כ משלי כא ל'

^[7] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[8] עיין חיי מוהר"ן תקט

^[9] ביאור של מוהר"נ' בתקפא

^[10] עיין גם תורה סה אות ג'

^[11] ועיין ככבי אור שיחות וספורים אות לב שלפעמים מכה שמגיע לזוכים מגיע גם לבליתי וזוכין

^[12] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[13] שם "אתה" המבואר כאן גילה רבי מנחם מענדל מויטעפסק שהתגלה לרבינו בכפר סאקילע בדרכו לארץ ישראל (שנת תקנח עשר שנים אחרי פטירת הרב הנ"ל) (חיי מוהר"ן סימן ל) וביאור הענין עיין בפל"ח כאן הובא בשיש"ק ח"א סימן רכא. ובחי' מוהר"ן סימן קלו בהגהת המעתיק שם. (אלף ת"ה גבורות אלה נזכר גם בסוף תורה ו' תנינא ובזוהר נשא קלז):

^[14] בדפדפ"ר- א"ית'ה'

^[15] גם בדפדפ"ר – להכנע, בתולדו ומתולדו - להכניע

מאמר העינים רואים תמיד דברים גדולים

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן קמא

זמן ומקום אמירת התורה

לא ידוע

פתיחה

עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד והם רואים תמיד דברים גדולים ונוראים הינו מראות וחזיונות, ואם היה האדם זוכה לעינים כשרים, היה יודע דברים גדולים רק ממנה שענינו רואות, כי הם רואות תמיד אף שאינו יודע במה רואה: (קל"מ השלם)

לא מבואר כאן מה הם עינים כשרות אבל בחי"מ תקמ מבואר שהם עיני ה', שזוכים הצדיקים, וכמבואר בתורה צח, שצדיק יכול ליתן עינים אפילו לרשע שיראה עוצם הפגם שגרם, אלא שרשע מת מזה, ומי שיש לו עינים כשרות מצד הכנתו לזה יכול לראות תמיד ובלא בהלה. ועיין מהמעשה מז' בעטלערס מהעיון שעל ע"י שלא היה לו שום הסתכלות על הבלי עולם הזה זכה לראיה שהיא מעבר לזמן ומקום. עוד נראה לומר שהעינים שרואות הן עיני הנשמה הנשמה, כמבואר במגילה ג. אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי, והעינים שלא רואות הם עיני הנפש, וצדיק שהוא העיון מהבלי עולם הזה זוכה שענין הנפש יראו מה שרואות עיני הנשמה. בבחי' משה משה דהיינו משה שלמטה כמו משה של למעלה (בתורה סו)

שיחות

אין

לקוטי הלכות

אין

קושיות

- א. עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד – מה הכוונה בזה? נראה כי העינים שרשן בעיני אדם קדמון שקדם לעולמות, והם עולם הנקודים דהיינו האורות שיצאו מעיני אדם קדמון, והם שרש לחכמה דאצילות שהיא פרצוף אבא, ושרש לחכמה שבכל העולמות בריאה יצירה ועשיה.
- ב. העינים רואים תמיד דברים גדולים ונוראים, צ"ע מה הכוונה בזה? נראה שכל עולם יש בו כל מה שיש בעולם שתחתיו אבל באיכות שונה בתכלית, בהרבה פחות הסתרה, והאדם מצד הנר"ן שלו יש לו חלק בכל עולם ויכול בעינים כשרות לשוטט מעולם לעולם, ולגלות להדיא מה שבעולם שלנו נסתר ונעלם, אבל מסתמא בכל עולם צריך לזה עינים הרבה יותר כשרות.
- ג. אם היה האדם זוכה לעינים כשרים, היה יודע דברים גדולים רק ממנה שענינו רואות, כי הם רואות תמיד, אך שאין יודע מה רואה. – צ"ע מה הכוונה עינים כשרות? וצ"ע האם הכוונה לאור הגנוז? ששימש לו שעות ביום הראשון לבריאה וימנע מרשעים אורם, וגנוז הקב"ה לצדיקים, והיכן גנוז בתורה. דהיינו כמו שאדם בחושך לא יכול לראות בעינים גשמיים כך בלא אור הגנוז א"א לראות בעינים הרוחניות מראות וחזיונות. אבל צ"ע האם באור הגנוז רואים בו גם מראות וחזיונות, או רק כמבואר בחגיגה יב. ב' מסוף העולם ועד סופו בעולם הזה. מובא (תוס' שבת כב:) שדור המדבר זכו ארבעים שנה ע"י ענני הכבוד לאור הגנוז. ואע"פ שלא היו לכולם עינים כשרות.
- ד. ממה שמצינו בתורה צח שהצדיק נתן בו את עיניו, ועי"ז ראה את עוצם הפגם ומת, האם נמצא לפ"ז שכדי לראות לא צריך שום הכנה אבל צריך הכנה כדי לא למות מזה. לא אלא שלצדיק כיון שיגע וזכה לעיני ה' יש גם כח ליתן זאת לאחר.
- ה. אם היה האדם זוכה לעינים כשרים, היה יודע דברים גדולים רק ממנה שענינו רואות, כי הם רואות תמיד, אך שאין יודע מה רואה. – מבואר שהעינים רואות תמיד, וא"כ רק צריך להסיר את המכסה הענגני המכסין על עיניו, ואילו בחי"מ תקמ אומר שצריך לזה עיני ה' שזוכים הצדיקים? פשוט שהענגני המכסין על עיניו זה לא

ענן כפשוט ושרק צריך להסירו אלא זה ענן רוחני שגורם עביות וגסות הגוף, ולכן צריך עיני ה' שזוכים לזה צדיקים ע"י עבודתם ואזי הצדיק יכול ליתן גם לאדם שלא הכין עצמו לכך, אלא שיכול להזיק לו. ואע"פ שהצדיק יכול גם ליתן באופן שלא יזיק כמבואר בחי"מ של אבל זה לא יקבל על זה שכר ומה התועלת בזה.

ו. צ"ע מי שיש לו עינים כשרות ורואה בעיני ה' אם מתבטלת לו הבחירה, שהרי רואה להדיא את כל האמת? בחגיגה מובא ד' שנכנסו לפרד"ס דהיינו ע"י יחודים וכוונות ראו בעולם היצירה את מלאך מט"ט, ולא נתבטלה בחירתם. ועיין תורה עב לפי המבואר שם (וכן מפורש בלק"ה שילוח הקד"ח) שלא היה להם יצה"ר גשמי אלא מלאך קדוש, אעפ"כ הוא יצר הרע. ורק רבנו אמר על עצמו ומטה אלקים בידי (תורה עט), דהיינו ביטול הבחירה, שגם זה כנראה הכוונה למדרגת משה רבנו בתורה קץ לבחירה לבחון לדעת הקב"ה גם במה שאומר הפך דעתו כגון שהוסיף יום אחד מדעתו.

ז. אך האדם לא יודע מזה ורק מי שיש לו עינים כשרות יודע – צ"ע לפי המשל שאומר בהמשך שהסיבה שלא יודע, כי המראה עובר במהירות והוא לא מספיק להביאו לדעת, צ"ע מה זה קשור לעינים כשרות? מדוע לא אומר עינים זריזות? נראה שעל כן הוא רק משל. כי המשל מדבר בראייה גשמית והנמשל בראייה רוחנית.

ח. צ"ע האם עינים כשרות הכוונה למדמה מבורר? לכאורה כיון שצדיק יכול ליתן עיניו ברשע שע"ז יראה עוצם הפגם (תורה צח) מבואר שלא צריך לזה ברור המדמה, אבל אולי כדי שלא ימות מזה כן צריך. ומסתמא מי שיש לו עינים כשרות גם יכול לראות תמיד ולא רק כשהצדיק מראה לו. עכ"פ מבואר שעינים כשרות הם עיני ה' שיש לצדיקים וכמבואר בחיי מוהר"ן תקמ.

ט. העיניים רואים תמיד דברים גדולים ונוראים, אך האדם לא יודע מזה – צ"ע אם האדם לא יודע איך אפשר לומר שהעינים רואים? נראה שהכוונה לעיני הנשמה שרואה בדיעה אחת הרבה דברים גדולים ונוראים כי יש לה עיני ה', אבל שהאדם יזכה לעיני ה' צריך עינים כשרות. כמבואר בחיי מוהר"ן תקמ ובתורה צח.

י. העיניים רואים תמיד דברים גדולים ונוראים, אך האדם לא יודע מזה – צ"ע האם הכוונה למגילה ג. אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי¹, דהיינו מה שהנשמה רואה², אבל לא יכולה להודיע לשכל לכן רק מודיעה ללב לגרום לו פחד. נראה שהנשמה כיון שהיא חלק אלוך באוצר תחת כסא הכבוד היא יודעת הרבה מאד ואינה יכולה להודיע לאדם אלא ברשות, או למי שיש לו עינים כשרות תמיד. וצ"ע נראה לחלק מה שהנשמה מודיעה לגוף ונכנס בו פחד שהיא מה שמודיעים לה שלוחי הדין גור דין שנגזר על האדם, עיין אור החמה זחר ח"ב דף רלה:י"א. אבל עינים כשרות רואות הרבה יותר מזה מה שהעינים של מעלה רואות מראות עליונים.

יא. העיניים רואים תמיד דברים גדולים ונוראים – וצ"ע האם מה שרואות העינים הכוונה למזל כנ"ל האם זה משפיע על האדם כגון שמפחד וכי"ב וכמבואר שם בגמ'. צ"ע אולי גם מה שאמרו בברכות סא. \\\ שהעוונות גורמים לאדם פחד. זה כיון שמזליה חזי את הקלקול שנעשה עי". צ"ע ונ"ל שגם זה כלול בעניין העינים רואות אבל עיקר הכוונה לראייה הרבה יותר גבוהה דהיינו חזיונות ממש ולא רק מה שנגזר עליו שלפעמים הן מודיעות ללבו כדי שיברח. או בראש השנה שיבכה.

¹ הביאור לזה ראה מבוא לקבלת האר"י (לרב יצחק גינצבורג) סימן ב' עמ' קכד מזלי חזי – ...כל הנעלם הגדול הסובב אותנו, שבו אין אנו מסוגלים לדרוש ולחקור מתוקף רצון ה' שנהיה נבראים בעלי ישות 'פדרת', הוא לכאורה בגדר של 'הנסתרת להו' אלהינו' (דברים כט כח) – ואנו אין לנו עסק בנסתרות. אין אנו יכולים, ומשום כך אין אנו נדרשים, להתמודד עם האור המקיף ולבוא עמו במגע ישיר. אמנם, הנסתרות הללו הן עיקר מהותנו ושרש קיומנו, כמבואר בחסידות שעיקר הנשמה – באיכות ובי'כמות' – הוא השרש העומד לפני ה' ודבוק בו תמיד. ממנו משתלשלת ויוצאת רק כעין 'רגל' היורדת אל גוף האדם כאור פנימי, לקיים את חיי העולם הזה שלו. לכן מובן שאי אפשר לנסתרות הללו להסתתר לגמרי, וגם אם לצורך חיי העולם הזה מתגלה באדם רק חלק קטן מן הנשמה השלמה – לא יתכן שהרוב והעיקר לא ישמיע את קולו כלל. ואכן, האורות המקיפים אינם מתנתקים ח"ו מן העולם, אלא מקיפים אותו. הארה כזו היא אכן שונה מהארה של גילוי פנימי וממלא, אך המקום שהיא תופסת הוא מכמה בחינות מרכזי אף יותר (כמבואר בכ"מ שעיקר התהוות המציאות היא דווקא מאור הסובב) וזה לשונו של האדמו"ר הזקן (לקוטי תורה שה"ש טז ד) הנה נודע שלא כל הנשמה כולה בכללה היא מלוכשת בגוף האדם למטה, שהרי 'מלאך בשליש עולם עומד' (ב"ר סח יב) והנשמה היא יותר עליונה ולפיכך גם תופסת יותר 'מקום', ואיך תוכל להתלבש בגוף האדם למטה שהוא קטן מהכיל? אלא קצת הארה מן הנשמה היא המתלבשת בגוף, וכל הנשמה כולה היא למעלה בבחינת מקיף, ונקרא 'מזל' בלשון רבותינו ז"ל, שאמרו במגילה ג. "אף על גב דאיהו לא חזי, מזליה חזי" ... הכוונה על הנשמה שלמעלה שאינה מלוכשת בגוף, ונקרא מזל מלשון "יזל מים מדליו" (במדבר כד ד) "ונוזלים מן לבנון" (שה"ש ד' טו), שהיא מזל ומנטפת טפת השפעה והארה מלמעלה להנשמה המלוכשת בגוף ...

² כן ראיתי באור תורה (שניאורסון) שמזליה חזי פי' מזליה מלשון יזל מים מדליו והיינו שרש נשמתו למעלה שממנו נמשך ונוזל הארתו למטה. משרשה במחצב הנשמות תחת כסא הכבוד.

³ אור החמה (אברהם אזולאי) על הזהר ח"ב דף רלה: אסתמרו מגלגל דסחרא היא מדת המ' מפני שבה היא עיקר הנהגת העולם ושנויי הפעולות והיא פועל דין וענין ההנהגה למטטרון אם טובה ורחמים ואם רעה לכך מזהיר על שלוחי הכרוזים שהם כחות ממונים מתחת ממשלתו והם כחות מגבריא. וכאשר הכרוז יוצא נשמע לנפש ורוח ונשמה שבאדם והם מזהירים אל הגוף דאע"ג דאיהו לא חזי מזל חזי והיינו התעוררות המגיע לאדם לשוב לפני קונו מצד מה שהכרוז הזה שהוא מפחד מהנהגת הדין החזקה משפעת בו להנהיג העולם מכריז ומזהיר כדי שיתקנו בני אדם מעשיהם:

⁴ ברכות סא. ההוא תלמידא דהוה קא אזיל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשוקא דציון חזייה דקא מפחיד אמר ליה חטאה את דכתיב (ישעיה לג-יד) פחדו בציון חטאים אמר ליה והכתיב (משלי כח-יד) אשרי אדם מפחד תמיד אמר ליה ההוא בדברי תורה כתיב יהודה בר נתן הוה שקיל ואזיל בתריה דרב המנונא אתנח אמר ליה יסורים בעי ההוא גברא לאתויי אנפשיה דכתיב (איוב ג-כה) כי פחד פחדתי ויאתני ואשר יגורתי יבא לי והא כתיב אשרי אדם מפחד תמיד ההוא בדברי תורה כתיב.

יב. העיניים רואים תמיד וכו' – אם הכוונה למזל צ"ע שבכמה מקומות מבואר שהכוונה לנשמה, ובתורה לה הנשמה היא השכל. ובתורה טו עינים על שם החכמה נאמר. ונפש רוח נשמה הוא כנגד עשיה יצירה בריאה, שרשם באורות און חטם פה, ושרש ונר"ן, והעינים כנגד חיה שהיא כנגד אצילות, ואילו המזל הוא בתיקוני דיקנא של אריך (מזל ח') נוצר חסד ומזל י"ג נקה) דהיינו בכתר, וכמו שראיתי על מחז"ל "אין מזל לישראל", ש"אין" הוא המזל של ישראל. ללמד שמי שלא בקי בתורת הסוד יכול לבלבל מושגים ובאמת אין לנו הבנה בנסתרות, רק כסומא בארובה, ורק כיון שרבנו מדבר במושגים של קבלה, כמקובל בחסידות, אנו גם מדברים כך.

יג. צ"ע האם נביא רואה חזיונות מצד שוכך גופו מדוע לא רואה הכל אלא רק מה שהורשה לראות, ראה מגילה ג. דניאל ראה ואילו הנביאים חגי זכריה ומלאכי לא ראו רק נכנס בלבם פחד וברחו להחבא. צ"ע נראה שנבואה יש בה עוד תנאים ובעיקר זכות הדור שהרי נבואה בטלה בתחילת בית שני. עיין סנהדרין פט: שכל נבואה שמקבל נביא, יודעים אותה כל מי שמוכן נבואה. אבל נראה שכוונת רבנו שהעינים רואות לחכם עדיף מנביא¹ שחכם אינו מוגבל למה שהקב"ה שולח לו כמו הנביא. עוד בעניין זה עיין שיש"ק ח"ב אות עז/ט שרבנו אמר לראות מת זה גבוה פי שש פעמים מנבואה.

יד. כמו למשל שמעבירים דבר לפני עיני האדם וכו' – צ"ע איך המשל מלמד על הנמשל? המשל והנמשל בשניהם העינים רואות אבל האדם בדעתו לא יודע מזה, רק הסיבה שונה במשל מבנמשל. דהיינו שהמשל ממוחש שהבעיה אינה בעיניים עצמן, שכן הן רואות את האמת בשלמות, אלא בחוסר היכולת להביא את הראייה ל"דעת". כך גם בנמשל, עיני האדם תמיד רואות מראות וחזיונות גדולים ונוראים, אך ללא עינים כשרות, הוא לא יודע מזה.

טו. כמו למשל כשמעבירין דבר לפני עיני האדם – צ"ע כי בתורה סה מבואר נראה שזו המציאות ומדוע כאן אומר שזה רק משל? ולכאורה כי שם מדבר מהסתכלות על התכלית ואילו כאן מדבר על ראיית מראות וחזיונות. ולשניהם זוכה עד כמה שעוצם עינו מחזיר דהאי עלמא². ויותר נראה שכל ראייה בעיני השכל מראות וחזיונות וגם התכלית הן מעל הזמן ולא שייך בהם מהירות רק משל שכמו בעזה"ז שתחת הזמן יש מניעה של מהירות כך בחזיונות יש מניעה אחרת שמהירות היא משל לה.

טז. ראה חגיגה טז. השדים שומעים מאחורי הפרגוד מה שעתיד להיות³, משמע לא רואים וצ"ע מדוע הרי אין להם גוף חוץ, ומדוע אדם לא רואה ולא שומע בגלל הגוף, והם בלי גוף רק שומעים ולא רואים. נראה שכל השרים יודעים רק מה ששייך לתפקידם ומהם שומעים השדים, אבל מזלו דהיינו נשמתו של אדם היא מעבר לפרגוד יודעת הרבה יותר בידיעה, והלשון רואה או שומעת הוא רק לסבר את האוזן.

¹ סנהדרין דף פט: תני תנא קמיה דרב חסדא: הכובש את נבואתו לוקה. אמר ליה: מאן דאכיל תמרי בארבלא לקי? מאן מתרי ביה? – אמר אביי: חבירה נביא. – מנא ידעי? – אמר אביי: דכתיב (עמוס ג') כי לא יעשה ה' (אלהים) דבר כי אם גלה סודו – ודילמא הדרי ביה? – אם איתא דהדרי ביה – אודועי הוו מודעי לכלהו נביאי.

² ב"ב דף יב. – אמר רבי אבדימי דמן חיפה מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים. אטו חכם לאו נביא הוא? הכי קאמר אע"פ שניטלה מן הנביאים מן החכמים לא ניטלה. אמר אמימר וחכם עדיף מנביא, שנאמר "נביא לבב חכמה" מי נתלה במי? הוי אומר קטן נתלה בגדול.

שיטה מקובצת – ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה – הרי חכם עדיף מנביא דאלו נביא לא אמר אלא מה דשמע ומה דיהבי בפומיה למימר ואלו חכם קאמר מאי דאתמר למשה מסיני ואף על גב דלא שמעה. עד כאן משיטת הר"ן י' מיגש ז': ועיין עוד ביאור העניין בחסד לאברהם – מעין ב – נהר לה.

³ **שיח שרפי קודש** – ח"ב אות עז – פתח נסע רבנו עם מוהר"ן רבי יצחק לייב. באמצע הנסיעה שאל רבנו: "האם משהו רואה משהו?" ענה רבי יצחק לייב שהוא רואה, וזה היה מת, כשראה רבי יצחק לייב שנהלשה דעת מוהר"ן מזה שיש ביכולתו לראות מראות שפאלה, נענה ואמר לו: אולם מה שהנהך רואה (בתורות רבנו) זה אינו רואה! ובהך רצה לפייס את מוהר"ן. אחר כך אמר רבנו שלראות מת זה גבוה ששה פעמים מנבואה.

⁴ **ראה תפילות ותחנונים** אות מב – וזכנו לשמור את עינינו מכל מיני הסתכלות רעים רחמנא ליצילן. רק נזכר להסתכל בהם הסתכלות דקדושה לבר. כי כבר גילית לנו שהעיניים של ישראל הם דברים עליונים גבוהים ורמים מאד. והם רואים תמיד דברים גדולים ונוראים. ואם היה האדם זוכה לעיניים כשרים היה יודע דברים גדולים רק ממה שענינו רואות. על פן ופנו נא לשמור את עינינו ולקדשם בתכלית הקדושה. ונזכר לראות בהם דברים נפלאים ונוראים. ותשפיע לנו חכמה בינה ודעת. שנוזק לידע ולהשיג היטב ובמהירות גדול כל הדברים הקדושים והנפלאים אשר אנו רואים בעינינו. אף על פי שכל אלו הדברים עוזרים לפנינו רק בהעברה בעלמא ובמהירות גדול. ויקיים בנו מקרא שכתוב גל עיניי ואביטה נפלאות מתורתך. ונאמר מלך ביופיו תחזינה עיניך תראינה ארץ מרחקים. ונאמר אף תפקחנה עיני עיוורים ואזני חרשים תפתחנה. ונאמר כי עין בעין יראו בשוב יי ציון. אמן כן יהי רצון

ועיין מעשה בו' בעטלערס שהקבצן הראשון העיור זכה ע"י שעצם עיניו מחזיר דעלמא. ועיין לק"ה נטילת ידים שחרית ד' (עפ"י תורה סה) סוף אות ג' ששמע מרבנו שכל אחד שייך בהשגת תכלית כפי שעוצם עיניו מחזיר דהאי עלמא.

⁵ **שומעין מאחרי הפרגוד** ראה רמב"ן אחרי מות יז' – וענין מה שאמר, שומעין מה שעתיד להיות, כי בטיתסן באויר השמים יקבלו העתידות משרי המזלות השוכנים באויר, והם נגידי התלי ומשם יגידו גם בעלי הכנפים העתידות, כאשר הוא מנוסה בנחשים וכאשר אפרש במקומו (דברים יח ט) בע"ה:

וזה לשונו שם – אבל יש לענין הזה סוד, וכבר הודענו (ויקרא יח כה) כי יש למזלות שרים ינהיגו אותם והם נפשות לכדוריי הגלגלים, ושרי זנב וטלה הקרובים לארץ והם הנקראים נגידי התלי יודיעו העתידות, ומהם נעשים סימנים בעופות שבהם יודיעו עתידות ולא לזמן גדול ולא עתידות רחוקות יגידו רק בעתידות הקרובות לבא יודיעו, מהם בקול העוף בקראו בקול מר על מת ומהם בפרישות כנפיו, והוא שאמר יולך את הקול, למגידי בקולם, ובעל כנפים, לרומזים בכנפיהם וכל זה אינו תועבה בעינים אבל חכמה תחשב להם, וכך אמרו (במדב"ר י"ג) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם (מ"א ה' י), מה היתה חכמתן של בני קדם שהיו יודעין וערומים בטייר.

יז. צ"ע האם כיון שהענינים רואות זה נרשם בתת מודע, ופועל באיזה אופן משם על האדם, או שבתת מודע נרשם רק מה שהיה פעם מודע. נראה שמה שהענינים רואות הוא א"ס דברים אלא שאפשר להתכוון לאיזה דבר אחד ע"י יחודים וכוונות כמו הד' שנכנסו לפרדס. ואזי מה שראו גם נרשם בזכרון ויודעים לספר כשחוזרים.

יח. ידוע מחקר שעשו שהכניסו תמונות פרסומת בודדות בתוך סרט והאדם לא שם לב אליהן ואעפ"כ משפיעות עליו בתת מודע לקנות את המוצר שפרסמו. וצ"ע כיון שעובר במהירות ולא נקלט כלל בדעת, כיצד הוא נקלט בתת מודע? דהיינו האם ראייה רוחנית נרשמת בתת מודע או רק ראייה גשמית אע"פ שהיתה במהירות.

יט. וצ"ע האם בהיפנוזה אפשר לגלות זאת? או כיון שעבר מהר אזי גם כשיחזור לשם בהיפנוזה זה יעבור מהר.

כ. חכמי הרפואה²¹ אומרים שבגזע המח יש מקום שבו נרשם התת מודע וצ"ע א"כ איך נרשם שם מה שהיה בגלגולים קודמים?

כא. צ"ע אם בתת מודע נרשם גם מה שלא היה מודע א"כ כיון שהענינים רואות דברים גדולים רבים, האם ע"י היפנוזה אפשר לגלות אותם?

כב. צריך קצת זמן, שישא קצת הדבר הנראה לפני עיניו, בכדי שיבוא וישיט כח הראות להדעת את הדבר הנראה, כדי שידע בהדעת מה ראה – עיין ספר הברית ח"א יז ג'. ושבילי אמונה לרבי מאיר אלדבי נתיב ד' (בדפוס וורשא תרף דף לו:) מחלוקת המחקרים אם כח הראות יוצא מהעין או צורת הדבר בא אל העין. צ"ע לכאורה זה שייך רק בראית דבר גשמי אבל בראייה רוחנית מוכרח כדעה ראשונה שכח הראות הולך אל הדבר.

כג. ועיין שיחות הר"ן סימן רמב שעין הרע היא כח ראות ממש שהולך ובכוחו להזיק. וצ"ע כי בזה מודים גם החכמים היום (כמבואר בחזו"א על ב"ב בענין היזק ראייה) אע"פ שמודים למחקרים שצורת הדבר בא לעין

כד. צ"ע כיון שיש הבדל בין המזל של ישראל למזל של גוי האם שייך שמזלו של גוי יראה כמו מזלו של ישראל

כה. צ"ע מצינו נזירים במזרח הרחוק שע"י ביטול הגוף זוכים לראות דברים גדולים וצ"ע עד היכן כוחם בזה האם רק בעולם העשיה או שיכולים כמו ישראל לראות גם מלאכים בעולם היצירה?

כו. סוף התורה – על כן אינו יודע מה ראה כנ"ל, והבן : צ"ע כיון שלמעשה האדם לא יודע כלום ממה שרואה למאי נפק"מ? ומאי והבן? וכנראה רוצה לומר שעל כן כדאי מאד להשתדל לשמור את העינים לזכות לכל המראות אלה, ועוד הבן לפי שמה שמבואר בכב"י אור שגם המקורבים לאדם כזה זוכים קצת מכוחו הבן עד כמה כדי להתקרב לצדיק אמיתי

הקדמה

הענינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד והם רואים תמיד דברים גדולים ונוראים. בשרש שרש הענין מבואר בעץ חיים בביאור ראשית הבריאה שה' ית' צמצם אלקותו ונשאר חלל פנוי לתוכו המשיך קו אלקות שנקרא אדם הקדמון ומהאורות שיצאו מו' נקבי הראש שלו נבראו העולמות, ומבאר שם וכן רואים בחוש, שככל שהנקב נמוך יותר כך ההבל היוצא ממנו הוא מוחש יותר, ואורות העינים מרוב גובהם אין בהם כלל הבל, אלא רק כח ראות בלבד, ומביא שם דוגמא גשמית מביצת היענה שנולד ממנה אפרוח ע"י הסתכלות בהם בלבד, ועל כן אורות הנ"ל נשברו כי מרוב דקותם לא היה כח בכלים לקבלם, ועל כן עיקר הסכנה היא בהסתכלות העינים, שקשה להכיל את מה שרואה בלי שתהיה אחיזת הקליפות בבחי' עין רואה ולב חומד. כך גם בהסתכלות העין השכלית העין רואה דברים הרבה כי שרשה למעלה בהנשמה לנשמה, ומרוב דקותם אין לנו כלים לקלוט אותם ולהביאם אל הדעת. אלא מי שיש לו עינים כשרות דהיינו צדיק שזוכה לעיני ה'. ואולי הכוונה לעיני הנשמה או החיה שהיא חלק אלוך, שרואות תמיד הרבה דברים גדולים ונוראים, ומי שי שלו עיני כשרות יש בכוחו ששגם עיני נפשו שבגופו יראו זאת ויביאו את המראות לדעתו. עוד מבאר בעץ חיים שאורות העינים הם שרש לחכמה דאצילות, (המכונה פרצוף אבא) על כן העינים מכונים בשם חכמה, כמו שפרש"י עינים לענין החכמה נאמר, ועל כן חכמים נקראים חכמי העדה, (על כן הצדיק

²¹ אנציקלופדיה הלכתית (אברהם שטינברג) עצבים מערכת ה' (עמ' 214) אות ג' – גזע המוח – המוח אחראי גם על פעולות שאין אנו מודעים להם, היינו דברים המתרחשים בתת מודע. פעולות אלו מופעלות על ידי גזע המוח, גרעיני המוח העמוקים, המוחון, ומרכזי השליטה ההורמונליים. דוגמאות לפעולות אלו כוללות את הנשימה, פעולת הלב, העיכול, מחזורי השינה והעירנות, וויסות חום הגוף וכיו"ב (ראה עוד בערך רגע המות). היזון חוזר – קיימת מערכת של היזון-חוזר בין כל פעולות המוח, כך שפעולות תת-מודעות יכולות להפוך למודעות ולהיפך. דברים אלו חיוניים מאד, שכן יכולות להיות תקלות שונות בפעולות התת-מודעות, ויכול להיווצר מצב הדורש תיקון מודע. למשל, בדרך כלל נשמר קצב לב מסוים או קצב נשימה מסוים; במצבי דחק יש לעתים צורך להגביר את קצב פעימות הלב, או את קצב הנשימה, ודבר זה ייעשה על ידי התערבות מודעת של מרכזים גבוהים. ולהיפך, פעולות רצוניות משופרות ומתוקנות באופן תת מודע. למשל, פקודה רצונית לכתיבה, או להרמת משא, מתבצעת גם בעזרת מערכות תת-מודעות הגורמות לפעולה להיות מדויקת ויעילה.

האמת בהסתכלות לבד יכול להמשיך חכמה למקום שמסתכל בו, ראה תורה מ' תנינא/י' שע"ז אוירא דא"י מחכים וראה תורה עב תנינא/י' שע"ז מתנוצץ המח של מי שהצדיק מסתכל בו. כי ספירת החכמה היא הגבוהה ביותר סמוך לכתר שהוא בחי' אין, אחרי החכמה יש מאין. חזקים לאור הנפלא הבא משם, ועל כן צריכים לזה הכנה רבה כדי לזכות לעינים כשרות, וזכות שיזכה לראות כראוי.

אבל צריך לזה עינים כשרות. בעיקר ע"י שמירת העינים מראות אסורות, כי עיקר המסך המונע מלראות מה שהעינים רואות, הם הענני המכסים על העינים, שהם כל מיני פניות להבלי עוה"ז, ועיקר המונע היא תאוות ניאוף, כי היא בעיקר תלויה בעינים (ראה תורה ז'). וראה ח"מ קיג שאפילו צדיקים גדולים נתקשו בזה. וכן בתורה רמה שאפילו תנאים היו שחשבו שזכו להיכנס לפנים ובאמת עדיין היו בחוץ. כנראה כיון שברור המדמה, הוא עד אין סוף ורק שמי שבאמת לא נשאר בו אפילו ריח תאוה ודמיון פגום אפילו בדקי דקות, יכול לטעות בזה. ומסתמא אין הכוונה שלא זכו כלל אלא שלא זכו בשלימות וכמו נביאים רבים שהיו לישראל וראו דברים נפלאים אלא שלא ראו באספקלריא המאירה כמו משה רבנו.

וזה הפירוש "ותפקחנה עיני שניהם" כי אדם וחוה נבראו בצביונם (חולין ס.) כבני עשרים בעלי מדרגה של שלימות, ולא היה להם שום הסתכלות על עולם הזה, עד כדי כך שלא ראו רע כלל, אלא רק שוטטו בעיני שכלם בעולמות עליונים, ורק ע"י החטא שאכלו מעץ הדעת טוב ורע, נפתחו עיניהם לראות עולם הזה ולהבחין בטוב ורע/י' של עולם העשיה, וע"י עצת הנחש נכנס בהם זוהמת ה"תאוה הוא לעינים" שעושה קליפת רע על כל דבר. וכמבואר במ"א/י' שירדו מעולם היצירה לעולם העשיה, וכנ"ל שתחילה שוטטה מחשבתם בעולם המלאכים (ראה סנהדרין נט: שמלאכים היו צולין לו בשר ומסננין לו יין ומסתמא הכוונה להשגות אלקות נפלאים) ואחרי החטא ירדו לעולם העשיה וירדו להסתכלות בעינים הגשמיות.

כי כח הראות יוצא מהעינים/י' רואה את הקרוב תחילה, הם הבלי העולם הזה המעלים ומכסה על האמת/י' ורק מי שיש לו עינים כשרות וזכות דהיינו שעושה עצמו עיור שאין להן הסתכלות כלל על הבלי עוה"ז, אזי כח

^{יג} תורה מ' תנינא – (דברים י"א): "תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", על ידי זה ארץ ישראל מקדשת ואוירה מחכים, כי עינים על שם החכמה, כי התפתחות החכמה נקרא בחינת עינים, כמו שכתוב (בראשית ג): "ותפקחנה עיני שניהם", ופרש רש"י: 'על שם החכמה נאמר. ומחמת שעניי ה' בארץ ישראל, שמשפיל בה תמיד, על ידי זה אוירא דארץ ישראל מחכים' ...אף מי שיכול לראות זאת ההתפארות, שמתפאר השם יתברך בעמו ישראל, אזי הוא מקבל בחינת פאר ומחין מן זאת ההתפארות שרואה, ונעשין אצלו גם כן בחינת תפלין, ונכנסין לפניו כנ"ל, ובוקעין בעינים כנ"ל, ואזי נעשין עיניו גם כן בבחינת עיני ה'. ואזי בכל מקום שהוא מסתכל ורואה, נעשה שם גם כן בחינת אוירא דארץ ישראל מחכים, כי עקר קדשת ארץ ישראל הוא רק מבחינת עינים הנ"ל: וכו' ע"ש.

^{יד} תורה עב תנינא – כי עינים על שם החכמה נאמר, כמו שכתוב (בראשית ג): "ותפקחנה עיני שניהם", ופרש רש"י: 'על שם החכמה נאמר. ועל כן על ידי שזה החכם, שהוא מוח הכולל, מסתכל בו, על ידי זה מאיר בו חכמה ומחין, ומתנוצץ מוחו, ועל ידי זה מקבל גדרה כנ"ל. כי כל אחד ואחד יש לו איזה מוח ודעת לפי מדרגתו. אבל המוח והדעת של כל אחד ואחד הוא מנח בקטנות. ואינו מתנוצץ, ועל ידי שמשפיל בו החכם הדור, שהוא מוח הכולל, על ידי זה מתנוצץ מוחו של כל אחד ואחד כפי מדרגת מוחו, ועל ידי התנוצצות המוח מקבל כל אחד גדרה כפי מדרגת מוחו, כי עקר הגדרה היא על ידי התנוצצות המוח כנ"ל:

^{טו} עיין שם מוהר"ל גור ארי'

^{טז} אור החמה על הזהר ח"ב דף רכט: – ות"ח אדם הראשון וגו' הענין כי העה"ז הגשמי והמתלבש בו מתלבש בד' יסודות עבות גשמיות עפריות ועול' הנשמות שבו הם הנשמות צורות שכליות מעין דקות כסא הכבוד עולם שכלי שהם בו ונשמות שבג"ע או בני אדם שבו הם בנוניים מצד א' אינם לבושי היסודות הנפסדי' אלא מתלבשי' ברוחניות ודקות אור המתנוצץ מהאור העליון וצורת' אינה שכלית אלא גשמית כצורת האד' בעה"ז התחתון והיינו פעלת לחוסים כך נגד ממש ודומה לבני אדם שבעה"ז. ולזה ברא הקב"ה לאדם הראשון מהעה"ז הגשמי וזכר אותו והלבישו מעין ג"ע התחתון מעין עול' המלאכי' כדי שיוכל לעמוד באויר ג"ע והיינו או' וישם שם את האד' אשר יצר שהלבישו בעול' היצירה וז"ש אדם הראשון כד הוה בג"ע הוה מתלבש בלבושא כגוונא דלעילא ואיהו לבושא דנהורא עילאה כיון דאתתריך מג"ע אין העול' הזה טובל לבוש אותו עול' לזה אצטריך לגוונין דהאי עלמא שהם היסודות עור גשמי והיינו כתנות עור וילבישם ומתוך אלו המתחדשים עתה נלמוד לאות' הקדומי' שהיו אור והיינו בתורתו של ר"מ היה כתוב אור והיינו זכור החומר כעין שאר הצדיקי' העומדי' שם בחי' אמנ' כיון דאתתריך מתמן אצטריך ללבושא אחרא דהיינו שיתעבה חומר ויתלבש בחומר הווה ונפסד והיינו עור הנחש ודאי שהוא מחלק הנחש וכן כל העול' כלו הווה ונפסד שנתקלל בקללת הנחש עד שיפדהו הבורא מיד הנחש המקולל.

^{יז} תורה יג אות ד' – עקר כח הראות, מחמת שמפכה בדרך הנראה, וחוזר כח הראות מחמת ההפאה לעינים, ונצטיר הדבר הנראה בעינים, ואז העינים רואים את הדבר הנראה, כי הראות מביא את הדבר לתוף העינים. אבל בשהדבר הנראה הוא רחוק, אז קדם שיגיע כח הראות להדבר הנראה, מתפוצר בתוף האויר ונתעפר, ואין מגיע בהפאה על הדבר, ועל ידי זה אין חוזר הראות לעינים, ואז אין העינים רואין, כי עקר הראות הוא מחמת ההפאה:

^{יח} עיין קיצור ליקוטי מוהר"ן השלם תורה קלג – באמת התורה הקדושה והצדיקי' אמת הם מאירים בכל העולמות בלם באור גדול מאד, ואולם גדול אלפים ורבות פעמים מכל העולם הזה והבלי, אבל מחמת שבני אדם משקעים מאד בהבלי עולם הזה, והוא סמוך לעיניהם מאד ונדמה להם שאין טוב מזה, על כן העולם הזה אף שהוא קטן ומעט מאד ואין בו ממש כלל, אף-על-פי-כן הוא עומד לנגד עיניהם, ומונע אותם מלראות אור הגדול והקדוש של התורה והצדיקי' אמת והוא כמו אם תחזיק מטבע קטנה נגד עיניך בסמוך לא תוכל לראות הר גדול, אף-על-פי-שההר גדול אלפים ורבות פעמים מן המטבע הקטנה, כן העולם הזה הקטן, ותאוות הממון והמטבע שעומד נגד עיניו מונע אותו מלראות אור הגדול של התורה והצדיקים, אבל באמת אם משים האדם זה הדבר עצמו אל לבו היטב, איך שהדבר קטן

הראות יכול לילך למרחק גדול יותר/ט, לשוטט גם בעולמות שלמעלה מעולם העשיה, ובגזיזא דמלכא, ומעל הזמן והמקום, לידע מה שהיה ומה שיהיה, ולהביא את המראות וחזיונות אל הדעת. ואפילו צדיק גדול לא רואה כל הזמן חזיונות אלא ברצוא ושוב, עולה ומשוטט ואזי עיניו כשמש, ויורד לנייחא מחמת התגברות הענין המכסין על עינין שהם קליפות עשו וישמעאל ואזי עיניו כירח (תורה טז/כ). ונראה כיון שהן מראות וחזיונות רוחניים מצטיירין בדעתו לפי כח הדמיון דהיינו המדמה שהוא הסרטור ומתרגם את המראות לשכל. וכמו שהמדמה משרת את השכל ע"י שמתרגם לו גשמיות לשכל/כ"א, כך גם המראות וחזיונות שהעינים רואות כיון שהם למעלה משכל צריך המדמה לתרגם אותם לשכל, על כן עיקר ההשגה האמיתית שמראות הנ"ל תלוי בברור המדמה, וברור המדמה הוא ע"י התקרבות לצדיק אמיתי, כמבואר בתורה ח' תנינא/כ"ב, ועל כן עיקר ויסוד להישמר מדמיון של שקר הוא להזהר מלהוציא מפיו שקר אפילו בטעות, כי כדי לראות מראות אנו עולים מעולם השקר אל עולם אמת יותר, וצריך להיזהר להתנתק לגמרי משקר העוה"ז, כמבואר בתורה נא/כ"ג שעל זה הזהיר רבי עקיבא את חבריו כשהכינו עצמם לעלות בפרד"ס/כ"ד ולשוטט בעולמות עליונים כי עלו לעולם היצירה וראו את מלאך מטט/כ"ה שר העולם, ע"י כוונות וייחודים, ובאמת אע"פ שהיו תנאים גדולים מאוד רק ר"ע עלה בשלום וחזר בשלום.

מוֹעַר כְּזֶה מַעֲבֵב וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְרֵאוֹת אוֹרוֹת גְּדוֹלִים כָּל-כֶּף, וְכָל זֶה מִחֻמַּת שֶׁהוּא סְמוּךְ מְאֹד לִנְגֵד עֵינָיו, אֲזִי בְּהַעֲבֵרָה בְּעֵלְמָא יוֹכֵל לְהַעֲבִיר הָעוֹלָם הַזֶּה מִנְּגֵד עֵינָיו, דְּהֵינּוּ שִׁטָּה עֵינָיו מִן הָעוֹלָם וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, רַק יָרִים רֹאשׁוֹ וְיִגְבִּיהַ עֵינָיו וְיִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה הַקָּטָן מְאֹד וּמִפְסִיק וְחוֹצֵץ. וְאִזְ תִּכְף יִזְכֶּה לְרֵאוֹת הָאֵוֶר הַגָּדוֹל וְהַמְּפֹלֵג שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַצִּדִּיקִי אֲמַת בְּשִׁלְמוֹת, כְּמוֹ בְּמִשַּׁל הַמִּטְבֵּעַ הַנִּי"ל שֶׁכָּל יוֹכֵל לְסַלֵּקָה מִנְּגֵד עֵינָיו וְתִכְף יִרְאֶה הָהָר הַגָּדוֹל, כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ לְעֵינָיו הָעוֹלָם וְהַתּוֹרָה, וְכֵן שֶׁאִמְרַ הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקָּדוֹשׁ וְצ"ל: 'אֵוִי וְאֲבוֹי, הָעוֹלָם מִלֹּא אוֹרוֹת וְסוּדוֹת נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, וְהֵד הַקָּטָנָה עוֹמֶדֶת בְּפָנֵי הָעֵינָים וּמַעֲבֵבָת מִלְרֵאוֹת אוֹרוֹת גְּדוֹלִים כָּאֵלֶּה:

ט עיני תורה סה אות ג' – כי עקר הראיה היא הידיעה, דהיינו לידע מהות הדבר שרואה, והידיעה היא במחשבה. וכשרוצה המחשבה לידע זה הדבר שעומד בנגדו, אזי הוא שולח את הראות, והראות הולך ורואה הדבר, ומביאו לתוך המחשבה, ואזי יודע מה שרואה. ועל כן בשמעבירין דבר לפני אדם במהירות גדולה, אינו יודע מהות הדבר, אף שבאמת ראה הדבר בעיניו ממש, עם כל זה מחמת המהירות, לא היה פנאי להביא הדבר לתוך המחשבה. ועל כן כשהדבר רחוק ממנו, אין כח בהראות לילך לשם ולהביאו לתוך המחשבה, מחמת שהדברים אחרים שרואה מן הצד מבבלים אותו. וכן מחמת הפער שנתפזר הראות, על ידי זה הוא נקלש, ואין בו כח להביא הדבר שרואה לתוך המחשבה. על כן צריך לסתם את עיניו, ולצמצם הראות, ולכונו אל הדבר שצריך, כדי שלא יבלבלו דברים אחרים. וגם כדי שיתחזק כח הראות, ולא יהיה קלוש, ואז יוכל לראות הדבר הרחוק כנ"ל. כמו כן, כשרוצים להסתכל על התכלית, שהוא פלו טוב, פלו אחר. צריך לסתם את עיניו, ולכוון ההסתכלות אל התכלית: כי אור התכלית הזה היא רחוקה מהאדם, ואי אפשר לראותו כי אם בסתימו דעיניו. שצריך לסתם את העינים לגמרי, ולסגור בחוקה מאד, אף גם לדחוק בהאצבע, כדי לסתמם לגמרי, ואז יוכל להסתכל על התכלית הזה. היינו שצריך לסתם את עיניו מחוץ דהאי עלמא לגמרי, להעלים עיניו ולסגור מאד, לכלי להסתכל כלל על תאוות עולם הזה והבליה. ואז יוכל לראות ולהשיג אור התכלית הזה, שכלו טוב.

כ תורה טז – כי אי אפשר לצדיק להיות מחשבתו משוטטת תמיד בחכמות עליונות, כי לפעמים צריך לצאת לחוץ לעסק בדברי העולם, כמו שאמרו חכמינו, וזכרונם לברכה (מנחות צט). פעמים בטולה של תורה זו היא קיימה: וכך אפיק רישא ממאי הינו כד מפיק את עצמו מחכמות עליונות, אזי ודמאי עינה כחרי סהרי כי פקחת עינים מכנים על שם החכמה, כמו שכתוב (בראשית ג'): 'ותפקחנה עיני שניהם'. וכשעוסק בחכמתו, אזי עיניו בבחינת שמש, וכשמסלק את עצמו מחכמה עליונה, הנה זה כמו ביאת שמש, וכשבא השמש אזי נשתארים עיניו בבחינת סהרי, כי סהרי אין מאירה אלא כד נסתלק השמש. וזה בחינת: 'ועינינו מאירות בשמש וכי'ר' לפעמים מאירות בשמש, כד אנוהו דבקים בחכמה, ולפעמים מאירות כירח, כד מסלקין את עצמנו מלשוטט בחכמה:

כא תורה סה אות ג' – זה אנו רואים בחוש, כשאדם רוצה להסתכל על דבר שהוא רחוק ממנו, אזי סותם את עיניו, ומצמצם ומכווץ הראות, כדי לכונן הראות אל הדבר הרחוק שרוצה לראות. וזה מחמת כי הראות הוא משרת ושלוח של המחשבה, להביא הדבר שרואה לתוך המחשבה. כי עקר הראיה היא הידיעה, דהיינו לידע מהות הדבר שרואה, והידיעה היא במחשבה. וכשרוצה המחשבה לידע זה הדבר שעומד בנגדו, אזי הוא שולח את הראות, והראות הולך ורואה הדבר, ומביאו לתוך המחשבה, ואזי יודע מה שרואה. ועל כן בשמעבירין דבר לפני אדם במהירות גדולה, אינו יודע מהות הדבר.

כב תורה ח' תנינא אות ז' ואות ח' ראה לקמן.

כג תורה נא – אמר רבי עקיבא בשאתם מגיעין לאבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים, שנאמר: "דבר שקרים לא יכון לנגד עיני". כי השקר מזיק לעינים בגשמיות וברוחניות, בבחינת (ישעיה ג'): "ומשקרות עינים". כי כשהעינים כהות הם משקרין, שאינם מראין הדבר כמו שהוא. כגון על דבר גדול מראה שהוא קטן, ועל אחד שהוא שנים, הפך מן האמת. כי העינים נעשו כהות מן הדמעות, כמאמר חכמינו, וזכרונם לברכה (שבת קנ"א): "ושבו העינים אחר הגשם", "זה הראות שהולך אחר הבכי". ודמעות הן ממותרי המרה שחורה, שהטבע דוחה אותם לחוץ דרך העינים. והמרה שחורה, היא שואבת מעבירת הדמים. ועבירת הדמים, הוא על ידי השקר. כי אי אפשר לדבר שקר, עד שיעבר את דמיו. ואמת אי אפשר לדבר, כי אם בשמחה מקדם את הדמים: כי עקר הדבור הוא הנפש, כמו שכתוב (שיר השירים ה'): "נפשי יצאה בדבורי". והנפש היא הדם, כמו שכתוב (ויקרא י"ז): "כי הדם הוא הנפש". נמצא כשאומר שקר יש לו עבירת הדמים ומזה באה המרה שחורה. וממותרי המרה שחורה נהווה הדמעות. ועל ידי זה העינים כהות. וזה בחינת (איוב ל'): "הקטפים מלוח עלי שוח", "מלוח", זה בחינת דמעות, שהם מים מלוחים, שבא על ידי שיחה:

כד חגיגה דף יד: – ת"ר ארבעה נכנסו בפרסד ואלו הן בן עזאי ובן זומא אחר ורבי עקיבא אמר להם ר"ע כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר (ותהילים קא-ו) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני בן עזאי הציץ ומת עליו הכתוב אומר ותהילים קטז-טו) יקר בעיני ה' המוטה לחסידיו בן זומא הציץ ונפגע ועליו הכתוב אומר (משלי כה-טז) דבש מצאת אכול דיין פן תשבענו והקאתו אחר קיצץ בנטיעות רבי עקיבא יצא בשלום.

כה חגיגה דף טו. (אחר) מאי היא? חזא מיטטרון דאתיהבא ליה רשותא למיתב למיתב זכוותא דישאל, וכו' ר"ע עלה בשלום וירד בשלום ועליו הכתוב אומר (שיר השירים א-ד) משכני אחריו נרוצה ואף רבי עקיבא בקשו מלאכי השרת לדוחפו אמר להם הקב"ה

עד כאן ההקדמה

תורה רנ [כ]

עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד, כי שרשן בחיה שהיא נשמה לנשמה/כ"ו, והם רואים

תמיד בעולמות העליונים דברים גדולים מראות וחזיונות גדולים ונוראים שמעוררים יראה. וכעין זה

מצינו לענין גזר דין שנגזר על האדם אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי (מגילה ג. וסנהדרין צד. כ"א). וכל שכן דברים נסתרים שבעוה"ז כמבואר בזוהר כ"פ אלמלי אתיהיב רשו לעינא למחזי. אם נתנה רשות לעין לראות (כמה מוסיקים סובבים אותו) יתמדה בני"א איך הם יכולים להתקיים בעולם (שם ח"א נה.). ואם נתנה רשות לעין לראות, היתה רואה בליל מוצאי שבת ולילות חדשים וזמנים כמו דמויות על גבי הקברים מודות ומשבחות את הקדוש ברוך הוא (שם ח"ב קמב.). ואם נתנה רשות לעין לראות, רואה אדם על ראשו צלם אחד רשום בפרצוף של אדם, ובאותו צלם נברא האדם (שם ח"ג קד.). עוד ראה במגיד מישרים – אלו היה ניתן רשות לעין לראות היית רואה מלא עיניך לכל צד כולו מלא חיילות מהם הנבראים מהבל פיה כשאתה עוסק במשנה (פרשת בא שבת ד' שבת)

ואם הי' האדם זוכה לעינים כשרים דהיינו עינים שהורגלו לראייה שכלית ע"י שאין להן ראייה גשמית, בפרט ראייה אסורה, ועי"ז יוצא ממדמה לשכל/כ"ז, וזוכה למדמה מבורר שרואה את אמת השכל שבכל דבר ולא מתפעל מהעולם הדמיון שמעלים ומכסה עליו. אבל צריך לזה להתקרב לצדיק אמיתי/ל. ואם היה אדם זוכה לעינים כשרות כאלה אזי היה הקב"ה נותן בו את עיניו [לא]/כ"ח כמ"ש עיני ה' אל צדיקים/לג. נראה

הניחו לזקן זה שראוי להשתמש בכבודי (דף טז.) מאי דרש? אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן (דברים לג-ב) (ואתא) מרבבות קדש את הוא ברבבה שלו ורבי אבהו אמר (שיר השירים ה-י) דגול מרבבה דוגמא הוא ברבבה שלו וריש לקיש אמר (ישעיה מח-ב) ה' צבאות שמו אדון הוא בצבא שלו.

^כ לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^{כ"ו} ראה רמ"ז הערה נא על אוצרות חיים שער הנקודים – והנה מבחי' הסתכלות הוזה של העינים יצאו הנקודים – פי' כי עצמות אור העין הוא יותר גדול מאורות אח"פ (אין חסם פה), כי אורות האח"פ הם בחי' נר"ן (נפש רוח נשמה) ואור היוצא מן העינים הוא נשמה לנשמה הנקראת חיה, ומקומה למעלה בעין כמבואר בשער הקדמות (דרוש ב' בעולם העקודים דף ט"ז ע"ג).

^{כ"ח} סנהדרין דף צג: דכתיב (דניאל י-ז) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה ומאן נינהו אנשים אמר רבי ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא זה חגי זכריה ומלאכי (דף צד.) אינהו עדיפי מיניה ואיהו עדיף מנייהו אינהו עדיפי מיניה דאינהו נביאי ואיהו לאו נביא, ואיהו עדיף מנייהו דאיהו חזא ואינהו לא חזו, וכי מאחר דלא חזו מאי טעמא איבעת? אע"ג דאינהו לא חזו מידי מזלייהו חזי. אמר רבינא ש"מ האי מאן דמבעית אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי.

^{כ"ט} עיין תורה כה אות ו' (א) כי צריך כל אדם להוציא את עצמו מהמדמה, ולעלות אל השכל. ובשנמשך אחר המדמה, זה בחינת שרירות לב, שהוא הולך אחר המדמה שבלב. ובשיוצא משרירות הלב, ומשבר לבו האבן זה בחינת 'שמיר', שעל ידו נכנע האבן, ואינו הולך אחר תאוות המדמיות, והולך אחר השכל:

^ל עיין תורה ח' תנינא אות ז' ואות ח' שאמונה תלוי בתיקון המדמה. והמדמה תלוי ברוח נבואה של מנהיג אמיתי.

זה לשונו שם אות ז' וע"י התפשטות הנבואה, עי"ז נתברר ונתתקן בחי' כח המדמה, בבחי' (הושע יב) וביד הנביאים אדמה. כי עיקר תיקון וביורור המדמה הוא, כשהוא ביד הנביאים. וכשנתתקן המדמה, עי"ז נתתקן האמונה האמתית דקדושה, ונתבטל אמונות כוזביות. כי עיקר האמונה תלוי בכח המדמה, כי במה שהשכל מבין אין שייך אמונה, ועיקר אמונה היא רק במקום שהשכל נפסק, ואינו מבין הדבר בשכלו, שם צריכין אמונה. וכשאנו מבין הדבר בשכלו, אזי נשאר רק בבחי' כח המדמה. ושם צריכין אמונה: נמצא שעיקר האמונה, היא בבחי' המדמה. וע"כ ע"י התפשטות הנבואה, שע"ז נתברר ונתתקן המדמה, עי"ז נתתקן האמונה האמתית דקדושה כנ"ל. כי יש עשרה מדרגות נבואה (ד), והם כנגד עשרת הדברות, שהם בחי' עשרה מדרגות של נבואה. כ"ש (דברים ה) פנים בפנים דבר ה' עמכם, דבר ה', זו נבואה כשדרד"ל (שבת קלח ע"ב). וע"כ ע"י נבואה, שהוא בחי' עשרה מדרגות, בחי' עשרת הדברות, זוכין לאמונה בהש"י, להאמין שהכל ברא ה' בעשרה מאמרות. נמצא שעיקר תיקון האמונה הקדושה, היא ע"י בחי' רוח נבואה:

אות ח וע"כ צריכין לחפש ולבקש מאד אחרי מנהיג אמיתי להתקרב אליו, כי כל מנהיג ומנהיג יש לו בחי' רוח נבואה. וגם עכשיו שבטלה הנבואה, אעפ"כ בהכרח שיהיה להמנהיג, בחי' (כמדבר יד) רוח אחרת, מה שאין נמצא בשאר ההמון, שע"ז זכה להיות מנהיג. כי בלא זה, מפני מה יזכה זה דייקא להיות מנהיג ולא אחר. אך באמת כל מנהיג ומנהיג של ישראל, יש לו בחי' רוח אחרת. כי המנהיג הוא בחי' (במדבר כז) איש אשר רוח בו, אשר יוציאם ואשר יביאם. כי המנהיג המוציא והמביא את ישראל, בוודאי יש לו בחי' רוח אחרת, אשר מחמת זה נעשה הוא דייקא מנהיג לישראל. וזה הרוח אחרת שיש להמנהיג, הוא בחי' רוח הקודש, רוח נבואה. אעפ"י שעכשיו אין נמצא רוח נבואה, רוח הקודש ממש, אעפ"י בוודאי יש לו בחי' רוח אחרת, הנמשך מן הקדושה, מה שאין נמצא בשאר ההמון. שזהו ג"כ בחי' רוח הקודש, אעפ"י שאינו רוח"ק ממש לידע עתידות, אעפ"י הוא בבחי' רוח הקודש, רוח נבואה. וע"י בחי' הרוח הקודש שיש להמנהיג האמיתי, שהוא בחי' רוח נבואה, עי"ז כל המתקרבים אליו נתחזק ונתתקן אצלם האמונה האמתית דקדושה. כי כל מי שזוכה להתקרב למנהיג האמיתי, ע"י התקרבותו אליו נתתקן ונתברר אצלו בחי' המדמה, ע"י בחי' הרוח נבואה של המנהיג. כי עיקר תיקון המדמה, הוא ע"י בחי' רוח נבואה כנ"ל. וע"י תיקון המדמה, נתתקן ונתברר האמונה הקדושה כנ"ל. ע"כ כל המתקרבים למנהיג אמיתי, זוכין לאמונה ישרה דקדושה.

^{כ"ט} עיין חיי מוהר"ן תקט

הכוונה שאזי יכול לראות בעיני שכלו מה ששרש נשמתו רואה, בבחי' מזליה חזי/ל^ז. דהיינו ידיעת הדבר בבחי' של למעלה מהזמן. (או שזוכה לאור הגנוז/ל^ח) שעל ידו אפשר לראות מסוף העולם עד סופו/ל^י בלא חוצץ), ואזי היה יודע דברים גדולים רק ממה שענינו רואות, דהיינו שהיה רואה בעיני השכל מה שרואות עיני הנשמה לנשמה/ל^י שלו (דהיינו מקיף דחיה/ל^י) והם המראות וחזיונות שרואים צדיקים גדולים, דהיינו ראייה שהיא מעבר לגבול המקום והזמן של עוה"ז, כמו העיור במעשה מהז' קבצנים/ל^ט, שחבריו הקטנים ממנו ע"י שעשו עצמם עיוורים מהבלי עוה"ז, זכרו מה נעשה עמהם בלידה וקודם הלידה, והוא בעצמו זכר לאו כלום דהיינו קודם לנפש רוח ונשמה, דהיינו בלא גבול. גם עיין בגמ' חגיגה ארבעה שנכנסו לפרדס ובעיני השכל שוטטו בעולמות עליונים עולם היצירה עולם המלאכים וראו את המלאך מטט' יושב וכותב. וראה חיי מוהר"ן אות קיג/ב^י שצדיקים גדולים בזמן רבנו אמרו שזכו לראות את המלאך מטט' ורבנו התווכח עמהם. וראה בתורה רמה שרבנו אמר כי יש מי שנדמה לו שנכנס לפנים, ולפני ולפנים, ועדיין עומד בחוץ לגמרי/מא^א, כי לא התחיל להשיג השגה של אמת ועי"ש המשל שאמר בעניין זה.

לב חיי מוהר"ן אות תקמ (צו) לענין המראות והחזיונות שרואין הגדולים הצדיקים אמתיים אמר, כשרוצין למעלה שיראה אדם איזה מראה וחייון איז מלישיש אותו בעינים כאלו שיוכל לראות בהם מה שיראה כגון נשמת מת או מלאך וכיוצא בזה. ועין במקום אחר (תורה צו) מה שמבאר על פסוק (תהלים ל"ד), "עיני ה' אל צדיקים" שהצדיקים יש להם עיני ה', על כן הם יכולים לראות בעיני ה' שיש להם: לב שיהיה מוהר"ן – אות רנו – אמר: שידע כל מה שחטא האדם. ואמר (תהלים לד טז): "עיני ה' אל צדיקים", הינו שהצדיקים יש להם עיני ה'. וזהו "עיני ה' אל צדיקים", שעני ה' הם אצל הצדיקים, ועל כן בודאי הם יכולים להסתכל בעיני ה' ולדעת כל מה שעבר האדם. ולכמה בני אדם גלה ואמר להם כל מה שעברו (ראה גם לעיל אות קפד):

לז ליקוטי תורה (שניאור זלמן מלאדי) – פרשת תצא (דף לד טז ד) והנה כמ"כ בנשמת האדם נאמר ג"כ ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ע"ד הנ"ל. ועיקר ענין הצלם הוא להיות ממוצע בין אלהות לנשמה כי הנשמה הוא בחי' נברא יש מאין ע"י התלבשות האור במל' דעשי' בכלים. וכ"ז הוא עדיין אלקות בו' ולהיות התהוות הנשמה שהיא נברא הוא ע"י הצלם אלקים ומתחלק לב' בחי' צ' דצלם היינו בחי' אלקות שבתוך הנשמה (וע' בע"ח שמ"א פ"ג) ולמ"ד בחי' מקיף וזהו בחי' מולא הנו' בדר"ל מזליה חזי. שמשם נמשך בחי' צ' להתלבש בנשמה וכנודע ממאמר הבעש"ט נ"ע בענין הב"ק שמכרזת שובו בנים דקשה מי הוא השומע בו'. וא"כ מהו הפעולה מהכרזו. אלא היינו דמזליה חזי הכרזו ומוזה נמשך ג"כ הרגשה בנשמה שבגוף שנמשך לה מלמעלה מבחי' מזליה וע"כ נק' מזל שממשיך ההזלה וההשפעה (ועמ"ש בר"ה האינו השמים בפירוש ונוזלים מן לבנון בו') והמול הוא בחי' אלקות שאינו מתלבש בנפש כלל שהוא למעלה ממדרגת מלאך וכמ"ש הרח"ו בשער הקדושה והנבואה שהמדרגה הגדולה שבכולם הוא גילוי הנשמה שלו עצמו שהוא למעלה ממדרגת גילוי אליהו והיינו בחי' הנשמה שלמעלה מן הגוף למ"ד דצלם. ונק' בחי' יפת תואר שהוא מז"א עצמו (ר"ל למעלה מבחי' מל' וע' בוח"א פ' ויחי דרמ"ה) ע"פ שימני כחותם בגין דאינון אתיין מסטרא דכורא בו'.

לה בית עולמים – דף קטב ע"ב – ד"ה לית – שהמאורות הם סוד ב' העינים, והם מאור הגדול ומאור הקטן ימינא ושמאלא, ונק' מאורות ולא אורות, כי הם רק מחיצה זכה שדרך שם מאיר אור הראשון שנגנו, וכן העינים נק' מאורות של הגוף, והם חלונות שדרך שם מאיר האור מן המוחין כידוע בחכמת הניתוח.

לו המאמר הוא בחגיגה יב. ופרש"י שהכוונה לעולם הזה אבל אולי אפשר שהכוונה גם לכל העולמות וצ"ע. כי ידיעת הנשמה נראה שהיא לא ראייה שאנו מכירים דהיינו שמביא ממרחק אליו אלא היא ידיעת הדבר בעצם מכח שהיא למעלה מהמקום והזמן. ואילו אור הגנוז אפשר שאע"פ שאין לו מגבלת הגשם אבל הוא תחת המקום וצריך להביא את הדבר אל עיניו וצ"ע.

לז בנ"ל בתחילת התורה

לח מוחל הכרמים לרב יצחק גינסבורג ח"א עמ' כו הערה ז' – (ראה הערה 56 במאמר "ואתה תצוה הנ"ל) כי שרש ראיית הנשמה – "מזליה חזי" – הוא במקיף הקרוב (בלשון הקבלה: "מקיף דחיה"), מקיף השייך לכחות הפנימיים, חופף עליהם ו"מסדר" להם רשמים מראיתו. לעומת זאת, שרש האמונה העצמית הוא במקיף הרחוק (בלשון הקבלה: "מקיף דיחידה") ובעצם הנשמה ממש, וד"ל.

לט מעשה משבעה קבצנים ביום ראשון – ...ומיד בתוך שהיו מתגעגעים מאד אחרי הבעטליר העור, ענה ואמר: הנני! הנה באתי אצלכם על החתונה. ואני נותן לכם מתנה לדרשה (שקורין דרשה גישאנק). שתהיו זקנים כמוני! כי בתחלה ברכתי אתכם בזה, ועכשיו אני נותן לכם זאת במתנה גמורה לדרשה: שתהיו חיים ארוכים כמוני. ואתם סבורים שאני עור? אין אני עור כלל. רק שכל זמן העולם כולו, אינו עולה אצלי כהרף עין. (ועל כן הוא נדמה כעור, כי אין לו שום הסתכלות כלל על העולם, מאחר שכל זמן העולם אינו עולה אצלו כהרף עין. ועל כן אין שיר אצלו הסתכלות וראיה בזה העולם כלל) ואני זקן מאד, ועדיין אני יניק לגמרי, (הינו יונג) ולא התחלתי עדין לחיות כלל. ואף על פי כן אני זקן מאד. ולא אני בעצמי אומר זאת, רק שיש לי הסכמה על זה מהנשר הגדול. ואספר לכם מעשה: (כל זה הוא דברי העור הנ"ל):

מ חיי מוהר"ן אות קיג – גם תכף בבוואו מארץ ישראל... היה אצל הרב הקדוש מנסכיו חמשה ימים קדם פטירת הרב הנ"ל.... בשובו מהרב הנ"ל היה אז גם אצל הרב החסיד המפרסם מורנו צבי אריה מאליק. וכפי הנשמע מאנשי שלומנו שכל עסקו עמוהם היה בענין מראות וחזיונות, כי רבנו זכרוננו לברכה לא היה דעתו מסכים לענין המראות והחזיונות שלהם, והיו לו וכוהנים גדולים עם הרב הקדוש מנסכיו שהיה מפרסם גדול בענין זה, ורבנו זכרוננו לברכה נתופח עמו הרבה בענין זה. ואיני יודע היטב ענין הוכחות אף הכלל, שרבנו זכרוננו לברכה היה אומר, שלא קף צריכין לראות חזיונות כאלו הם רואים: והרב מנסכיו שלח אליו פעם אחת. תאמרו לו שקדם שפא לתוף העיר ראיתי את המלאך מט"ט וכן וכן ראיתי. וכמדומה ששמעתי שאמר הרב הקדוש הנ"ל שראה את מט"ט בראיה ממש ורבנו זכרוננו לברכה אמר שלא קף רואין אותו. וכמדומה שעוד פעם אחת טען הרב הקדוש הנ"ל עם רבנו זכרוננו לברכה בעצמו, קף ראיתי וכן ראיתי, ורבנו זכרוננו לברכה לא רצה להסכים על זה, ואמר להם רבנו לא קף רואין את מט"ט, אני ראיתי קף וכן, וזה הוא באמת ראיתי מט"ט. והיה בענין זה כמה דברים, אף לא הייתי בכל זה אצלו ולא זכיתי לשמע מפיו הקדוש דבר בענין זה, רק שמעתי סתם ממנו שהיה אצל הרב מנסכיו:

מא עיין ברכות נו: הרואה את בן זומא בחלום יצפה לחכמה. ועיין חגיגה טו. שכן זומא היה עוסק בהשגות אלויות ורבי יהושע בן חנניה אמר עליו שעדיין הוא חוץ להשגה האמיתית. וכן שם יד: כשנכנס לפרדס טעה ועי"ז יצא מדעתו.

כי העינים עיני השכל שרשן ואחיותן במקום גבוה מאד מאד ועל כן **הם רואות תמיד, אך שאין** האדם **יודע מה רואה**. עד שיכין עצמו להיות ראוי שיתן בו הקב"ה את עיניו כנ"ל, ומי שלא הכין עצמו לזה אפשר שצדיק יתן לו עיניו לרגע שיראה נשמת מת או מלאך/מב, אבל אפשר שיזיק לו ויכול למות כמבואר בתורה צח/מג, וראה ח"מ/מ"ד שרבנו אמר לאחד שיכול להעביר ידו על עיניו ויראה מראות גדולות ונפלאות אבל רוצה שהוא בעצמו יזכה לזה.

ואומר רבנו שמי שלא הכין עצמו להיות ראוי לקבל עיני ה' אזי אע"פ שעניו רואות מראות וחזיונות נפלאים אבל הוא לא יכול לקלוט אותם בדעת.

כמו למשל כשמעבירין דבר לפני עיני האדם בהעברה ובמהירות גדול, ואזי אין האדם יודע מה ראה, והנה אף שבשעה שהעבירו הדבר לפני עיניו, בוודאי ראה אותו בראיה גמורה, עכ"ז אין יודע מה ראה, כי אף שעניו ראו הדבר בשלימות, עכ"ז מחמת המהירות לא הי' פנאי בכדי שיביא הראות להדעת שידע מה ראה.

ומבאר רבנו הטעם **כי לידע הדבר שראה זה תלוי בדעת, ולזה צריך קצת זמן, שישהא קצת הדבר הנראה לפני עיניו, בכדי שיבוא ויושיט כח הראות להדעת את הדבר הנראה, כדי שידע בהדעת מה ראה, ומחמת המהירות לא ראה הדבר רק בכח הראות, אבל לא היה זמן להושיט הדבר להדעת, ועל כן אינו יודע מה ראה**. ורוצה לומר שכמו במשל שהמראה הוא לנגד עיניו רק מחמת המהירות לא הצליח להביאו לדעתו, כך בנמשל שהמראות הגדולים והנוראים הם לנגד עיניו רק כיון שאין לו עינים כשרות הוא לא יודע מהם. אמנם גם מי שאין לו עינים כשרות שעל כן א"א שיבוא המראה לדעתו להירשם בזיכרון אבל כשיש לה רשות וצורך לכך מודיעה הנשמה ללבו ומרגיש פחד כמבואר במגילה ג. שג' נביאים הרגישו פחד וברחו להחבא כי אע"ג דאיהו לא חזי מזלי החזיה (דהיינו נשמתם). אבל המשל שאמר לעיל שהמראה עובר לפניו במהירות שם אינו כן כי באמת גם בעיני הגשמיים ראה רק לא הספיק להביאו לדעת אבל בתת מודע נרשם, ומשפיע עליו לאחר זמן/מ"ה, על כן צריך זהירות מראיה אסורה אפילו בלא ראייה בעלמה בלא מתכון/מ"ו. ומדה טובה מרובה מי שתמיד עיניו בספרי קודש זוכה לקדושה נפלאה גם ממה שרואה ולא מבין.

חגיגה דף טו. – תנו רבנן מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהיה עומד על גב מעלה בהר הבית וראהו בן זומא ולא עמד מלפניו אמר לו מאין ולאין בן זומא אמר לו צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין זה לזה אלא שלש אצבעות בלבד שנאמר ורוח אלהים מרחפת על פני המים, כינה שמרחפת על בניה ואינה נוגעת. אמר להן רבי יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחוץ, מכדי ורוח אלהים מרחפת על פני המים אימת הוי, ביום הראשון, הבדלה ביום שני הוא דהוא, דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים.

מ"ב אוצר ספורים (מושקוביץ) ח"ה אות טז (בעניין שו"ב). – פעם אחת בא חסיד אחד לפני הרה"ק רבי שמעלקי מניקלסבורג וצוק"ל להתייעץ אם יהי' שו"ב כי אין לו פרנסה ולא הסכים לזה. כאשר הפציר בו מאוד. העביר ידו על פניו וראה באויר השמים עומד איש עם חלף. ומחדדו על אבן. אמר לו רבינו דע שהאיש הזה היה שוחט. והוא עוד עומד ומחדד את סכיניו להעביר את הפגמים זה ארבעים שנה. ולא הפציר החסיד הנז' בו עוד.

מ"ג תורה צח – הענין מה שנקאמר בגמרא כְּמָה פְּעָמִים, נָתַן בּוֹ עֵינָיו וְנִעְשָׂה גֵל שֶׁל עֲצָמוֹת (בְּרָכוֹת נח שָׁפַת לֹד בָּבָא בְּתָרָא עַה סְנֵהֲרִין ק). מֵהַ הִלְשׁוֹן נָתַן עֵינָיו בּוֹ, וְמָה נִעְשָׂה גֵל שֶׁל עֲצָמוֹת. אָף, הִנֵּה הָאָדָם אֵינוֹ רֹאֶה עַד הֵיכָן הִפְגָּם מִגִּיעַ, אִם עָבַר עֲבָרָה. וְהַצִּדִּיק רֹאֶה, כִּי הַצִּדִּיק יֵשׁ לוֹ עֵינֵי ה', כְּמֹה שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ד): "עֵינֵי ה' אֶל צְדִיקִים", שֶׁהַצִּדִּיק יֵשׁ לוֹ עֵינֵי ה', "וְעֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוּטָטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ" (זְכַרְיָה ד דְּבָרֵי הַיָּמִים ב ט"ו). נִמְצָא הַצִּדִּיק רֹאֶה עַד הֵיכָן הִפְגָּם מִגִּיעַ. וְהוּא פֶּרוֹשׁ הַגִּמְרָא, נָתַן עֵינָיו בּוֹ, כְּלוֹמֵר שֶׁהִיָּה רֹאֶה בְּעֵינֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים. וְנִעְשָׂה גֵל שֶׁל עֲצָמוֹת, גֵּל מִלְשׁוֹן הַתְּגִלּוֹת, וְעֲצָמוֹת מִלְשׁוֹן (יִשְׁעִיָּה ל"ג): "עוֹצֵם עֵינָיו מִן־אוֹת בְּרַע". דְּהִינּוּ שְׁהוּא רֹאֶה מֵה שֶׁפָּגַם, שֶׁהִיָּה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ מִקֶּדֶם. וְאֵין עֹנֵשׁ גְּדוֹל מִזֶּה, כְּשֶׁאָדָם רֹאֶה מֵה שֶׁפָּגַם:

מ"ד חיי מוהר"ן אות של – וכן אמר לאחד אם הייתי מעביר ידי על עיניך היית רואה גדולות ונפלאות אבל איני רוצה בזה רק שאתה בעצמך תיגע בעבודת השם עד שתזכה למה שתזכה. וכן אמר לי פעם אחת בענין זה אם היה השם יתברך בעצמו רוצה, שהוא יתברך בעצמו יעבד את עצמו, אם כן לא היה צריך אותך. (כלומר שהצדיק יכול להמשיך רצון השם יתברך שיעזר לו בעבודתו אף על פי שעשה מה שעשה וראוי לרחקו אף על פי כן יכול הצדיק לעורר רחמי השם יתברך עליו שיקרבהו לעבודתו אבל לא שהשם יתברך יעשה הכל בעצמו):

מ"ה ראה דבר בעתו להרב יואל שורץ פרשת קרח (עמ' 113) – עוד יש סוג של השפעה חזקה על האדם, וזה – כשהדברים לא הגיעו עד ההכרה, שאז כוחם רב מאד, כי ההכרה לא יצרה נוגדנים נגד השפעה זו. כמו שניסו, והקרינו תעמולה קצרה בתוך סרטים שאנשים צפו בהם. התעמולה הזו היתה כה קצרה עד שרק התת מודע של הצופים – חש בזה, ועוצמת ההשפעה הזו היתה אדירה, עד שנחקק חוק בין לאומי שאוסר תעמולה מסוג זה.

מ"ו כך ראיתי שכתבו, ובודאי ראוי לחוש לזה. אבל לעצם הדיוק, צ"ע כי במקרה שהביא הרב יואל שורץ בעניין הפרסומת שם כיון ששבריר השניה ראה כתוב שקולה היא טעם החיים, אזי כשבא לקנות משקה ועומד לפני כמה אפשרויות אזי התת מודע משחד אותו להעדיף את הקולה בגלל מה שראה. ומסתמא כך אפשר גם להערים על דיין ולגרום לו להיות משוחד ולהטות את הדין בלי שישים לב. אבל כל זה מדין שוחד. אבל בהסתכלות אסורה לשבריר שניה, איזה שעת מבחן עלולה להיות לו, שמה שראה יגרום לו להיות משוחד? אבל ראיתי מבארים שראיה אסורה היא עצם השוחד (כמבואר בכתובות קה: מאי שוחד? שהוא חד) הראייה בעצמה היא כבר בחי' של יחוד ברוחניות, שגורם אנדר-למוסיא כי מוליד מוזיק. עיין מגלה עמוקות על ואתחנן – אופן קצא (בהגהה שם) – כשמזדווגין יחד בסוד בריית, אז

וכן האדם רואה בעיניו תמיד דברים גדולים^מ (היינו מראות וחזיונות) אך שהוא כמו שמעבירין לפניו בהעברה בעלמא ובמהירות גדול, על כן אינו יודע מה ראה כנ"ל, [מח] והבן מה זוכה מי שיש לו עינים כשרות, דהיינו עיני ה', [מט] וראה (ככבי אור) ו/ שגם הדבוקים בו זוכים לזה קצת מכוחו. צ"ע כוונתו בזה ונראה שרוצה לומר שלצדיק יש כח ליתן להם עיניו (שהם עיני ה') אבל רק לצורך איזה עניין (ראה חיי מוהר"ן של):

עד כאן ביאור חברותא לתורה רנ

עיין ספר כל דרכיו משפט (שכר ועונש בכתבי הרמח"ל (ניימן שמואל) תשרי תשפג עמ' 129 –

בינה מלאכותית – הביטוי "עינים הם דברים עליונים וגבוהים מאד" מתייחס למעמדן הרוחני הנעלה של העיניים ככלי תפיסה רוחני, שמסוגל לקלוט ממדים עליונים ונשגבים של המציאות. רבנו מלמד שהעיניים אינן רק איבר גשמי לראייה פיזית, אלא כלי רוחני בעל פוטנציאל עצום להתחבר לאמיתות אלוקיות ולחזיונות נשגבים. עליונים הפירוש שהעיניים מחוברות לעולמות רוחניים גבוהים. הן מסוגלות לקלוט התגלויות של קדושה, אמת ומשמעויות נסתרות שקיימות מעבר לעולם הגשמי. עפ"י הסוד, העיניים קשורות לספירות חכמה ובינה. גבוהים מאוד הפירוש – נקט "מאוד" לומר שהעיניים הן כלי ייחודי שיכול להגיע לדרגות רוחניות גבוהות ביותר, מעבר למה שהשכל או הכלים האחרים של האדם יכולים לתפוס באופן רגיל. הראייה של העיניים יכולה לחשוף ממדים של המציאות שבהם מתגלה נוכחות ה' והסדר האלוקי של הבריאה. למעשה – מלמד שהעיניים הן שער לעולם הרוחני, אך היכולת לדעת מה הן רואות תלויה בטהרת העיניים ("עיניים כשרות") כאשר האדם מטהר את ראייתו (דהיינו שיוצא ממדמה לשכל כמבואר בתורה כה, בעיקר על ידי הימנעות ממראות אסורים ולימוד תורה ועשיית צדקה). הוא יכול לראות את האמת האלוקית שקיימת תמיד סביבו. נראה שעיני הכוונה היא לצאת מגבול המקום והזמן לעלות לבחי' השגת הנשמה שמשיגה לא במוגבלות הראיה ושמיעה אלא בידיעה (כמו שמספרים בני אדם שהיה להם מות קליני, שהדו שיח למעלה לא היה במילים אלא בהשגה והבנה וידיעה) כך יש צדיקים שיכולים בכל רגע לראות מעבר לגבול הזמן והמקום

אנדרלמוסי"א בא לעולם שהוא דבר ונוקבא יחד סמאל לילית, אנד"ר דבר, למוסי"א נוקבא, כמו אנדרוגינוס כמו שכתב א"א ז"ל, ואז הורגת טובים ורעים (ב"ר פכ"ז ה'), בסוד חרב נוקמת נקם ברי"ת (ויקרא כו כה).

^מ ביאור של מוהר"ן בתקפא

מח עיין גם תורה סה אות ג'

מט ועיין ככבי אור שיחות וספורים אות לב שלפעמים מוכח שמגיע לזוכים מגיע גם לבלתי זוכין

^י ככבי אור שיחות וספורים אות לב – מדי דברי בדברי האמונה הקדושה אשר הוצאתי מדבר רבנו ז"ל ומוהר"ן ז"ל, הנני להזכיר גם מה שמבאר מדברי מוהר"ן ז"ל על אודות אשר בדורות הנבואה אשר המציא אז הבורא יתברך השפעת הנבואה להזכיר בה, נשפע קצת מחמת זה גם לאמות העולם, כמו לכן ובלעם, ויש לפרש לפי זה שפמו כן בדבר המראות וחזיונות שגם היום זוכים להם הצדיקים האמתיים, כמובא בליקוטי א' סימן רנ"ד. מגיע לפעמים דפעים קצת מזה גם להבלתי זוכים: